

Maandelijkse uitgave n°25 van April 1962

FAMILIESCHOON

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE -UITGAVE : VAN NERUM : MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

Art. 143 : "FAMILIESCHOON IS TWEE JAAR OUD"

Ter gelegenheid van zijn tweejarig bestaan, richt "Familieschoon" zich tot alle stamgenoten en medewerkers, om hun hartelijk te danken voor de verleende hulp en het vertrouwen aan ons tijdschrift geschonken.

Door "Familieschoon" werd een geslacht dat sedert een halve eeuw was uitgegaan, opnieuw in de beste verstandhouding samengebracht. De heroprichting van de oude familie-gilde der Gulden Lelie, werd er de bekroning van. Voor de ouderen betekent het ^{een} grote voldoening, wetende dat hun zonen als broeders hand in hand staan, wijl de jongeren er de schoonheid van leerden waarderen. Daarmee mag in de toekomst niets onverlet gelaten worden, om die onderlinge verknoptheid nog te bevorderen.

Art. 144 : ONZE FAMILIEPRIJSKAMP.

- 1° Elisabeth Van Nerum was 19 à 20 jaar toen zij aan de schriften begon.
- 2° De grootoom van Barbe Sweerts was ofwel Kanunnik A. Hermans, ofwel Plebaan Landeken J. Vandéputte.
- 3° Notaris L. Heuninckx was de achterkleinkozijn van Maurice Putzeys.
- 4° H. Sweerts was reeds 42 1/2 j. Pastoor te Hoegaarden toen hij "Mombaarvader" werd.
- 5° Jacobus Dotremont was aanverwant kozijn met de gildestichters.

- Eindrangschikking :

Ingevolge de schitterende uitslagen van onze jongeren, werden wij genoodzaakt rekening te houden met de taalfouten en tienden van punten toe te kennen, om de eindrangschikking te kunnen opmaken.

1° Linda Meunier en Jan Van Nerum	25,9 p. (kampioenen)
3° Christina Meunier	25,8 p.
4° Annie Hacour en Magda Meunier	25,7 p.
6° Lutgart Hacour	25,6 p.
7° Linda Hacour	25,5 p.
8° Greta Hacour	25,4 p.
9° Gilena Hacour	25,1 p.
10° Herwig Van Nerum	24,9 p.
11° Johan Van Nerum	24,8 p.
12° Godelieve Van Nerum	24,7 p.
13° Hugo Hadour	24,6 p.
14° Ludo Van Nerum	24,- p. (maakte geen enkele taalfout)
15° Robert Troch	13,8 p. (de meest verdienstelijke, werkte zonder hulp van anderen)

- Besluit :

Aan allen hartelijk proficiat want het groeide tot een spannende wedstrijd uit. De ouderen die hun medewerking verschaften, beleefden er een aangename ontspanning aan en leerden de geschiedenis van hun geslacht en hun stamboom kennen, wijl de belangstelling der jongeren ten zeerste werd opgewekt, zodat de beoogde doelen werden bereikt.

Nazicht der puntentoekenning kan geschieden tot 25 april. Nadien zal tot de verdeling der prijzen worden overgegaan.

Art. 145 : HET GILDELEVEN

De Familieraad zal zich vergaderen op zaterdag 14 april e.k. te 20 uur stipt in het stamlokaal "PAX" Tiensestraat, Hoegaarden.
Gezien de belangrijkheid der dagorde wordt op de tegenwoordigheid van alle Raadsbroeders gerekend.

Art. 146 : "FAMILIENIEUWS".- Zijn deze maand jarig :

- Albert Meunier (VIII/7) °1.4.1920 (42 j.)
- Yvonne Claes (VIII/6) °.4.4.1920 (42 j.)
- Christiane Vandenbroeck (docht.v. VIII/17) °5.4.1943 (19 j.)
- Cecile Debroeck (docht. v. VI/7) °6.4.1883 (79 j.)
- Jeanne Janssens (VIII/31) ° 9.4.1921 (41 j.)
- Maria Taverniers (docht.v. VII/5) °11.4.1928 (34 j.)
- Mathilde Van Nerum (VIII/15) °13.4.1924 (38 j.)
- Emiel Bullens (zoon v. VII/30) °14.4.1893 (69 j.)
- Monique Van Nerum (IX/12) °15.4.1941 (21 j.) Schatbewaarster dár gilde
- Elisabeth Michel (docht.v. VI/34) °16.4.1888 (74 j.)
- Dirk Hacour (zoon v. VIII/9) °17.4.1960 (2 j.)
- Annie Hacour (doch. v. VIII/9) °24.4.1949 (13 j.)
- Johan Van Nerum (X/2) °25.4.1953 (9 j.)

- Blijde gebeurtenis :

Op 10 maart 11. werd Johan Albert Lode CAMMU geboren als eerste zoon van René CAMMU en Simonne VANNNERUM uit Meise, Parklaan 21 (Stb. IX/10). Als doopheffers traden op Albert Van Nerum (grootvader) en Louise Leroy (grootmoeder).

In naam van de Familieraad onze hartelijkste gelukwensen.

- Vieren hun huwelijksverjaaring :

- Jozef Van Nerum en Juliette Pleugers (VIII/22) x 5.4.1947 (15 j.) gezworene
- Elza Van Nerum en Remi Hacour (VIII/9) x 5.4.1947 (15 j.)
- Hubert Van Nerum en Jeanne Janssens (VIII/31) x 14.4.1945 (17 j.) gilde secretaris
- Marcel Van Nerum en Maria Davids (VIII/4) x 15.4.1944 (18 j.) gezworene
- Prosper Van Nerum en Lisa Fourie (VII/8) x 16.4.1921 (41 j.)
- Charles Van Nerum en Marg. Machiels (VII/11) x 16.4.1910 (52 j.)
- Arthur Van Nerum en Marg. Hacour (IX/2) x 21.4.1951 (11 j.) gezworene.

- Gouden Bruiloft :

Voor de eerste maal sedert de heroprichting dár Gulden Lelie, verheugen wij ons in de gouden bruiloft van Leon Van Nerum en Clemence Vandermolen (Stb. VII/10) x 13.4.1912 (Stoopkenstraat, 118, Hoegaarden). De ganse familie sluit zich aan met deze heuglijke gebeurtenis en stuurt aan Lean en Clemence haar oprechte gelukwensen.

- Opruststelling :

Onze bloedverwant René Van Nerum (VII/23), Hoofd der Beplantingsdiensten van Vilvoorde, bekomt vanaf deze maand zijn opruststelling. Wij wensen hem van harte geluk en nog vele jaren welverdiende rust.

- Ter nagedachtenis van onze dierbare overledenen.

- Jean Van Nerum (IV/14) +1.4.1832 (59 j. oud) 4° onderdeken der gilde
- Henri Van Nerum (III/2) + 1.4.1814 (87 j.) Pastoor te Kortemark en 3° moerbaarvader
- Elisabeth Van Nerum (V/5) + 3.4.1883 (74 j.) memorieschrijfster en 6° secretaris
- Livina (Sylvie) Van Nerum (V/21) + 7.4.1915 (81 j.)
- Theodoor Van Nerum (V/15) + 14.4.1881 (63 j.)
- Charles Van Nerum (V/7) +16.4.1871 (60 j.) brouwer en 6° schatbewaarder
- Henri Van Nerum (IV/2) + 19.4.1844 (82 j.) Burgem. en 3° ouderdomsdeken

- Ziëlmis :

3.

Op 18 maart 11. werd in de St Gorgoniuskerk van Hoeg. vanwege de Familie-
gilde Van Nerum een ziëlmis opgedragen ter nagedachtenis van onze afgestorven
stamgenoot Napoleon Taverniers.

Art. 147 : Stb. III/6 Jacobus VAN NERUM & Cath. VAN AUTGAERDEN
Biografie (vervolg van art. 137).

B. Jacobus in de politiek betrokken.

- Ofschoon hij nooit tot de Regentie ^(en slechts van 1780 tot 1788 als Burg. zetsel) of de ~~corporaad~~ heeft behoord, werd
Jacobus oprichtstreeks in de gemeentepolitiek en de troebelen der Franse re-
volutie betrokken. Als bezadigd man bekommerde hij zich uitsluitend om het
welzijn van zijn gezin en familie, maar het laakbaar optreden van zijn schoon-
broeder Notaris Van Autgaerden, tegenover zijn broeder Joannes en diens vrien-
den uit dā Regentie had hem diep gekrenkt.
Aanvankelijk had hij getracht als bemiddelaar op te treden, om de zaak minne-
lijk te regelen, maar alle pogingen mislukten zodat er tussen de families
Sweerts en Van Nerum enerzijds en Van Autgaerden anderzijds een nieuwe vete
was ontstaan, die lange jaren duren zou. (zie art. 106).
- Deze ruzie was begonnen met de machtsgreep van 1789, doch zou zich tij-
dens het Franse schrikbewind optplooiën tot een echte samenzwering tegen de
nieuwe bewindsploeg en de Franse overheid. En het was in deze geheime strijd
dat onze voorvader Jacobus Van Nerum; een niet geringe rol speelde.

C. Redenen tot misnoegdheid en verzet :

- Nadat de Oostenrijkers op 26 juni 1794 te Fleurus door de Fransen waren
verslagen, veroverden deze laatsten op 14 juli de stad Charleroi en rukten
zegevierend naar Brussel op waardoor ons land onder Frans juk kwam te staan,
om op 1 oktober 1795 officieel bij de Franse Republiek te worden ingelijfd.

- Administratief werd de oude "Vrijheydt van Hoegaarden" losgerukt van
Luik en ingedeeld bij het Dyle Departement (latere prov. Brabant), om er dā
hoofdplaats te worden van een kanton, waartoe de volgende dorpen behoorden :
Autgaerden, Bost, Ezemaal, Goetsenhoven, Hakendover, Sluizen, Linsmeau, Op-
en Neerheyllissem, Oorbeek, Overlaar, Rommersom, Wulmersom, Zittert - Lummen
en Houtem St Margriet (ofschoon dit laatste boven Tienen lag).
Noteer dat de gehuchten Nerm, Aalst, en Houtem St. Cath. deel bleven uitmaken
van de gemeente Hoegaarden zelf.

- De vroegere bevoorrechte standen van gezagvoorders (de Regenten) werden
afgeschaft en door nieuwe bewindsploegen vervangen, die de revolutionnaire
gedachten deelden. Aan het hoofd van deze nieuwe heersers stond Notaris J.B.
Van Autgaerden, die bij besluit van 25 frimaire An IV (16 Dec. 1795) tot eer-
ste nationaal agent werd benoemd, terwijl Jean François Schepers ^(oud meier) ~~(oud meier)~~
als "rederechter van het kanton optrad. X

Maar Schepers kwam snel terug op zijn besluit en diende ontslag in.
Misschien stond hij onder druk van de Samenzwering."

R 23

e

es

mains de l'aristocratie".

Deken Sweerts (kozijn van Jacobus Van Nerum) had klaar gezien, want alles werd
door dā Fransen onderste boven gegooid, ten nadele van clerus, adel en gegoe-
de burgerij.

- Datzelfde jaar (1796) brak de godsdienstvervolgung uit. De kerk van
Hoegaarden werd geslōten en de eeuwenoude kapittels van St Gorgonius en Hoxem
afgeschaft, wjl de Paters Bogaarden uit hun klooster werden verdreven.
De Grauwzusters, Carmelieten, Capucienen en Begijnen van Tienen ondergingen
hetzelfde lot, terwijl de goederen, bezittingen en kunstschaten van al deze
instellingen, abdijen, kloosterorden en Bisschoppelijke cijsgronden verbeurd
werden verklaart en als "zwart goed" aan de meest biedenden verkocht.

- Zowel burgerlijke als geestelijke instellingen werden aangeslagen, de
arbeidscorporaties en gilden onthouden, de kerken ontheilgd en de eredienst
aan banden gelegd. De priesters moesten de eed van trouw aan de Republiek af-
leggen, zo zij hun ambt verder wilden uitoefenen. Maar deze eed hield soms er-
gelijke elementen in, zodat velen weigerden en tot de verbanning werden ver-
wezen, zo zij niet tijdig konden onderduiken.

4.

- Voornamelijk clerus en adel kregen het hard te verduren, zoals blijkt uit een schrijven van 21 Pluviose An IV, uitgaande van de gemeente-administratie van Hoegaarden, gericht aan de overheid van het Dyle Departement en luidend als volgt :

"Si nous pouvions faire disparaître, citoyen, une cohorte de chanoines qui nous ont dévoré, de tous temps, comme nous avons fait disparaître les signes de royauté, pour lors nous pourrions dire : ça ira, enfin nous espérons qu'elle disparaîtra bientôt".

- Tot deze "signes de royauté" behoorden ook de wapenschilden, die door de belanghebbende families verwijderd werden, uit angst voor vergeldingsmaatregelen. Maar buiten al deze vernederingen kwamen nog de zware belastingen, opeisingen en geldafpersingen op grote schaal, om de Franse schatkist te vullen. Hoegaarden alleen moest 3.000 pond militaire taks betalen en verkocht hiervoor drie bonniers.

D. Ontnuchtering :

- Aanvankelijk had de Fransé vrijheidsgedachte te Hoegaarden veel aanhangers gevonden, gezien de geesten in de zin van ontvoogding door enkele volksmenners waren voorbereid. Eigenlijk verlangde het gewone volk wel een beetje overal naar vernieuwing en dan zeker in het land van Luik, dat door zijn politiek, nabuur- en taalgemeenschap steeds dicht bij Frankrijk had gestaan.

- Door de komst der Fransen kregen Van Autgaerden en Co, die te Hoegaarden de revolutie hadden voorbereid, een onverwachte hulp op het critische ogenblik, zodat het niet te verwonderen was dat zij de overweldigers als hun bevrijders begroetten. En vele inwoners hadden zich door de ophitsende taal laten meeslepen, zonder te vermoeden dat de nieuwe bewindvoerders duistere plannen koesterden, waaraan verschillende Hoegaardiers zich lieten vangen.

- 't Was maar naderhand toen de overheersers zich onder hun ware gedaante toonden, dat de ontnuchtering kwam, namelijk wanneer de omwentelaars zich vergrepen aan wat de inwoners boven alles heilig was ; hun godsdienst, hun zelfstandigheid en hun centen .

Dat deed het getij keren en de ogen van velen opengaan. Alleen de opgezweepte dwepers en een deel "profiteurs" bleven de Franse revolutie trouw, wyl de meesten vlug begrepen wat de Franse bevrijding eigenlijk te betekenen had.

- Maar de grootste oorzaak die tot het verzet van een brede volkslaag aanleiding gaf, was de verplichte geldomwisseling tegen bijna waardeloze assignatiebons, waardoor de meeste inwoners van Hoegaarden getroffen werden. Anderzijds kwamen de gemoederen der weldenkenden och in opstand, toen de aanhangers van de Republiek in het jaar 1797 hun eerste verkiezingsvergadering hielden in het klooster der Bogaarden en het volgend jaar in de kerk van Hoegaarden zelf. De opstandelingen hadden de bidplaats ontheiligd en het volk voelde zich diep gekrenkt in zijn geloof, zeden en tradities.

(vervolgt).

Art. 148 : STUDIEBEURS VAN DEKEN H. PEETERS (vervolg van art. 138).

- Verklaring van de akte van 16 Nivose An VII (1799).

- Uit deze akte blijkt duidelijk dat Franciscus Van Nerum (III/7) de beursgronden in 't bezit had ten voordele van een zijner zonen, namelijk Jean Henri (IV/14) ° 1773, François (IV/15) ° 1776, of Jean Bapt. (IV/16) ° 1779, waarvan echter geen enkele hogere studies heeft ondernomen, zodat zij in 1799 dus zeker de scholen hadden verlaten.

Door het vrijkomen der beurzen kon Jacobus Van Nerum er bijgevolg aanspraak op maken ten gunste van zijn zonen Jean Bapt. (IV/11) ° 1782 en Jean François (IV/12) ° 1785. Gezien deze twee laatsten tegelijkertijd van de stichting hebben genoten, is het ook bewezen dat er op dat ogenblik (in 1799) geen andere kandidaten waren.

- De "Commissaire du Directoire... die tot de toekenning moest beslissen was niemand minder dan Notaris J.B. Van Autgaerden (schoonbroeder van Jacobus) de republikeinse burgemeester, hetgeen er nogmaals op wijst dat de politieke meningsverschillen ondergeschikt waren aan de familisbelangen.

De Transactie der gronden geschiedde vast en zeker in goede verstandhouding tussen de twee gebroeders Van Nerum, want anders had dit wel een weerslag gevonden op het gildeleven en zou Franciscus zeker onder het Dekenschap van Jacobus, zijn ontslag als onderdeken bij de Gilden Lelie hebben ingediend. Hiervan is echter niets te vinden, zodat mag aangenomen worden dat alles normaal onder broeders werd geregeld.

Het geschil van 14 brumaire An X (1801).

- Volgens een verklaring van onderwijzer Lodewyckx zou Jean François Van Nerum (IV/12) in mei 1801 de school hebben verlaten, zodat een der beurzen vrij kwam. Deze werd door de collateurs aan een zoon van Weduwe Hendrick toegekend, zoals blijkt uit een akte van november 1801, waarin de stichtingsgronden beschreven werden en in "labeur" waren bij Jacobus Van Nerum en Weduwe Hendrick.

Deze akte luidt als volgt :

" Vier boinders studente landt gelegen onder Rommersom naer Thienen, den grooten wegh van Bost op den molen van Belikom, de weduwe Van Nerum (d'Heer Smets ende Adrianus Verroo

Item onder half daghmael in 't Rommersomveldt regenoten d'efgenaemen Sanné, Jan Sweerts, den grooten wegh van Geldenaeken naer Thiejen ende Servaes Morren, Item ontrent een half daghmael int Rommersom veldt regenoten de weduwe Jan Van haevendoren, de tafel van Thiejen ende de groote straete van Autgaerden naer Thienen, alle welcke parcellen in 't labeur bij Jacobus Van Nerum ende de weduwe Hendrick woonachtigh te Hoegaarden.

- Maar Jacques Doutremont betwistte dit genot en kwam met Wed. Hendrick in conflict, zoals blijkt uit een Ministerieel schrijven, waarvan hieronder de oorspronkelijke tekst wordt weergegeven (Ref. RA. Univ. Leuven 175 En 4604).

Décision Ministérielle relative aux collateurs

Paris, le 14 brumaire An X de la
République Française, une et indivisible

Le Ministre de l'Intérieur
au Préfet du département de la Dyle,

- Vous m'invitez, citoyen, à résoudre une difficulté qui vous a été soumise par le sous-prefet de Louvain, à l'occasion d'une contestation entre la veuve Hendrick et le citoyen, Jacques D'outremont d'Hougaerde, sur la jouissance d'une fondation de la famille destinée à l'instruction. Il s'agit de décider à qui est dévolue la nomination ou la collation des bourses, qui était attribuée par les actes de fondation, à des fonctionnaires ecclésiastiques ou civils, à des dignitaires ou autres, qui n'existent plus dans le régime constitutionnel. La loi du 25 messidor, qui a renvoyé les fondations en possession des biens, maintient les bourses de famille, comme toutes celles appartenantes à l'instruction publique ; mais elle n'a rien changé quant à l'abrogation des droits de collation ou de nomination prononcée par la loi du 5 mai 1793 ; Il s'ensuit que ces droits en tant que réservés à des collateurs dont les titres ont été abolis, se réduisent au simple droit de présentation à faire par les familles aux autorités constituées, en produisant les titres de parenté, et en satisfaisant aux conditions de la fondation, quant à l'âge mais non encore quant aux études, attendu la nouvelle organisation de l'instruction publique. Dans l'espèce dont il s'agit, la commune d'Hougaerde est tant appelée à la jouissance de la bourse après l'extinction de la famille, elle se trouve intéressée à veiller à la conservation des biens, et à s'assurer des titres, en vertu des quels les descendants du fondateur constateront leur droit à la jouissance des dits biens.

- Cette surveillance appartient au maire et aux adjoints. Ils sont autorisés à reconnaître par délibération soumise au sous-prefet, et ensuite à l'approbation du préfet, la validité, ou l'invalidité de la présentation faite par la famille du fondateur, pour faire jouir les enfans du bénéfice de la fondation comme les plus proches parens.

6.

- Enfin le cas arrivant de l'extinction de la famille, il paraît plus utile d'appropriér les biens à l'école de la commune, pour aider aux frais de l'instruction de tous les enfans, que d'en favoriser seulement celui d'entr'eux qui serait choisi ou présenté pour en jouir. Cette décision s'appliquera à toutes les fondations de cette nature.

Je vous salue

signé : Chaptal

Pour copie conforme :

Le secrétaire général de préfecture

signé : Legras

Pour copie conforme :

Le sous-préfet du 2e arrondissement de la Dyle

signé : Duchastel

Pour copie conforme

Le maire d'Hougaerde

J.B. Van Autgaerden

Verzet der familie :

- Maar niettegenstaande Parijs aan de Prefect van het Dyle departement allerlei nieuwe richtlijnen gaf, durfde deze laatste zich niet goed inlaten met deze kiese zaak uit Hoegaarden waarin de meest vooraanstaande families waren betrokken, zodat Wed. Hendrick de beurs behield. Het bleef een administratief geploeter tot in 1804 wanneer de Fransen zich zonder meer de gronden toeëigenden, om in het gemeenteonderwijs te voorzien, zoals Chaptal de wens had uitgedrukt in zijn schrijven van 14 brumaire An X.

- Op 6 Nov 1806 ontwaakte de familie en verschenen de collateurs ^{Jean} ~~Serveis~~ Sweerts (^{zoon van verce collateur Servais Sweerts} ~~brouwer en landbouwer~~), Jean Henri Lintermans, ex notaris (x Anne Barbe Van Nerum Stb. IV/13) en Joseph Vandenbempt (landbouwer te Hoeg.) bij Notaris Henri Putzeys (vader van de latere Burgemeester Alex. Putzeys), om het eigenhandig testament van Deken H. Peeters te laten akteren en op minuut te stellen. Als getuigen traden op Guill. Mertens (dagloner) en Jean Naveau (schoenmaker) uit Hoegaarden. De Vlaamse en Franse teksten werden naar de districtcommissaris van het Dyle departement gezonden, met het dringend verzoek de laatste wens van Deken Peeters in alle eer te herstellen en de Franse beslissing van 1804 te doen intrekken.

- Vijf maanden later kwam het noodlottig antwoord. De Franse overheid had de onherroepelijke beslissing genomen, de gronden als "zwart goed" te verkopen, ondanks het hevig protest der betrokkenen werd het familieeigendom op 4 en 22 april 1807 verbeurd verklaard en openbaar verkocht aan Nicolas Meyn uit Brussel en Joseph Verlaet uit Tienen, die de hoogste sommen hadden geboden.

- De toenmalige burgemeester Jean Bapt. Van Autgaerden junior (x Françoise Van Nerum IV/6) en de ~~Provisieur der fundatie~~ E.H. Vanden Putte (Pastoor van Hoegaarden), gesteund door de getroffen families, tekenden hevig protest aan tegen deze hatelijke beslissing, maar alle pogingen bleken hopeloos. Het besluit van 1807 werd behouden. Niet verwonderlijk dat onze voorouders zich vijandig toonden tegenover het nieuw regiem.

(vervolgt)

Art. 149 : BESCHRIJVING VAN ONZE VOOROUDERS

- Uit oude akten hebben wij de persoonsbeschrijving vernomen van een tiental voorvaders uit de tijd der Revolutie.

Groot : 1,65 m

Haar : Kastanjebruin

Ogen : grijsbruin (soma blauw)

Voorhoofd : rond

neus : redelijk groot

mond : middelmatig

kin : rond

aangezicht : bleek en gevuld

- De dochters van ons geslacht waren slechts 1,60 m, hadden een kleiner en smal voorhoofd, rodere wangen en blauwe ogen.

Maandelijkse uitgave n° 26
van de bloeimaand (mei) 1962

FAMILIESCHOON

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE-UITGAVE : VAN NERUM ; MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

ART.150 : Stb.III/6 - Jacobus Van Nerum & Cath. Van Autgaerden

BIOGRAFIE (vervolg van art. 147).

E. DE SAMENZWERING

- Van in 1796 bij het uitbreken van de godsdienstvervolging, hadden zich reeds enkele vooraanstaande inwoners van Hoegaarden in een "conspiratie" verzameld.

De toenmalige Pastoor en Landdeken Jan Hubertus Sweerts (kozijn der gebroeders Van Nerum), lag aan de basis van dit complot en was er de ziel van. Hij had geweigerd de eed van trouw af te leggen aan de Republiek, waardoor hij verplicht werd onder te duiken.

- Samen met zijn kozijns Antoon Sweerts (oud-griffier en sedert 1792 schoonzoon van Joannes Van Nerum), de gebroeders Joannes, Jacobus en vermoedelijk ook Franciscus Van Nerum, zijn schoonbroeder Jacques Dotremont (x Elisabeth Sweerts) en Jean François Schepers (oud-meier en Vrederechter in het nieuw regiem), ging Deken Sweerts tot de samenzwering over, gericht tegen de Franse overheid en Van Autgaerden en Cie.

- Wellicht had de Deken het bezoek ontvangen van de Pastoors Jozef Verck uit Oorbeek en Frans Colpaerts uit Meldert, die te Hoegaarden het volk tegen de bezetters kwamen ophitsen, maar op 2 Thermidor An VI (30 Juli 1798) verraden en aangehouden worden, lot dat ook te beurt viel aan Pater van Hoorde, Prior der Bogaarden. Stonden al deze leiders misschien in contact met Onderpastoor Cornelius Stevens uit Namen, die sedert 1794 door de Franse politie werd opgezocht en in Waals-Brabant en Namen een georganiseerd verzet leidde ?

- Het is ook niet uitgesloten dat onze voorvader Jacobus Van Nerum de vertrouwensman was van Deken Sweerts om in zijn plaats de geheime kontaktante verzekeren. Zo zien wij inderdaad dat Jacobus op 9 Germinal An IV (29 maart 1796) een vrijgeleide kreeg, om zich voor zaken naar Brussel te begeven. Waren het misschien geheime opdrachten voor Deken Sweerts ? (SGL/Hoeg reg. 4214 n° 94).

- Met de hulp der samenzweerders en trouw gebleven bevolking van Hoegaarden, droeg Deken Sweerts gedurende de ganse Besloten tijd, in 't geheim en onder vermomming de kommunie naar zieke en stervenden. Hieromtrent lezen wij in de memoireschriften : "Les conspirateurs prétaient aide à Mr. Le Doyen dans l'exécution de son apostolat, malgré l'interdiction de l'autorité française. Le Doyen Sweerts recherché pour actes commis contre la République, se réfugiait à son tour et déguisé il à continué à remplir son sacerdoce".

- De "pixis" waarmee hij de heilige kommunie uitdroeg, werd door zijn familie piëteitsvol als een relik bewaard en door een latere nakomeling van dit reemrijk geslacht aan Pastoor Van Gucht geschonken, als eeuwige herinnering aan de revolutiejaren.

Ook alle kinderen kregen bij hun geboorte het nooddoopsel toegediend, wijl de meeste huwelijken eveneens in 't geheim ingezegend werden. Dit blijkt duidelijk uit volgende aanhaling :

"Jacques Van Nerum et d'autres avaient mis leur maison secrètement à la disposition de Mr. le Doyen pour la célébration religieuse du mariage des habitants."

2.

Zelfs de missen grepen tijdens de Besloten tijd in 't geniep en meest al 's nachts in afgelegen schuren plaats. Maar als Deken Sweerts gedurende al die jaren aan de Franse spionnen van Fouché heeft kunnen ontsnappen, dan gebeurde dit beslist met de medewerking van een brede volkslaag, hetgeen erop wijst dat de Hoegaardiërs huij Pastoor genegen waren.

Rond dit tijdstip was er ook in de hoeve Coenegras op de Stoopkenstraat, een opgezochte priester verborgen, die in een huisje van de moestuin allerlei bijbelschetsen op de muren schilderde. (Mededeling van de Heer J. Fobe).

Op 12 Dec. 1797 greep te Hoegaarden de eerste openbare verzetsdaad plaats. Pierre Sweerts (verwant met de Deken) hakte op de dorpsplaats de Vrijheidsboom door en werd door de Fransen veroordeeld. Nopens deze gebeurtenis vernemen wij uit de schriften: "En collaboration avec les conspirateurs, le nommé Pierre Sweerts passait à l'action et abattit l'arbre de la liberté."

De grootstè en meest doeltreffende verzetsvorm geschiedde echter tijdens de conscriptie. In septembre 1798 had de Republiek een dekreet uitgevaardigd, waardoor alle jongelingen tussen 20 en 25 jaar zouden opgeroepen worden om in het Franse leger te dienen. Zij die de ouderdom van 20 j. bereikten moesten zich binnen de 3 decaden bij hun gemeentebestuur gaan melden voor de verplichte krijgsdienst.

Alwie aan dit dekreet weigerde te gehoorzamen of een dienstplichtige verborgen hield, liep drie maanden gevangenisstraf en een zware geldboete op.

De brigands (dienstweigeraars), evenals de personen die hun steun verleenden, werden duchtig door de uitgezonden spionnen en verklikkers opgespoord.

Maar hierdoor brak op 22 Okt. 1798 de boerenkrijg los. Onder de strijdkreet "Voor Outer en Heerd" vielen de brigands met kleine groepen, van uit bossen en hinderlagen de Fransen aan. Voor God en Vaderland streden zij in Haspengouw, bij Diest, Mol en Hasselt en dreigden zelfs in 1799 Tienen en Hoegaarden binnen te vallen, maar wat vermocht moed tegen overmacht.

Vele Hoegaardiërs vervoegden de rangen van de Waalse leider Antoine Constant uit Roux-Miroir en vochten te Hasselt. Zij die de brigands genegen waren zoals J. Zeneberg, S.B. Sondervorst, Henri en Jacques Kinaer werden veroordeeld, omdat zij geroepen hadden "Leve de Brigands", terwijl Jacques Vandermolén (verwant met Cath. Van Autgaerden), Bart Colignon en J. Dillecourt in 't strijd sneuvelden (Eigen Schoon XXI jg. n° 5).

In betrekking met de conscriptietijd vernemen wij uit de nagelaten schriften, dat verschillende jongelingen uit Hoegaarden, waaronder Jan Ambroers, door de samenzweerders werden verstoep in de schuur van Jacques Dotremont (huidige hoeve Cipars - zie art. 28); "Jacques Van Nerum et Antoine Sweerts les conduisaient la nuit chez Doutremont; d'où ils se préparaient pour rejoindre les rangs des brigands. Nombre de jeunes gens du bourg dont quelques membres de la famille étaient exemptés du service obligatoire, grâce à l'intervention du Juge de Paix."

De toenmalige Vrederechter van het Kanton was Jean François Schepers (zie art. 76) die deze functie had aanvaard, om de samenzweerders van nùt te zijn. Vermoedelijk werd hij hierin geholpen door zijn griffier Henri Lodewijkx (grootvader van Burgemeester L. Lodewijkx), die in 1798 door J.B. Van Autgaerden junior vervangen werd, zodat hier de vraag dient gesteld, als deze plaatsvervanging geschiedde ingevolge het uitlekken van zijn medeplichtigheid.

"Toen schijnt ook ECHEPERS uit zijn functie te zijn ontheven en vervangen door Henry PUTZEYS, die reeds sedert 1796 als Plaatsvervangend Vrederechter te Hoegaarden optrad. Deze laatste schijnt echter niet ontrust te zijn geweest, want in "

to, want in
in van Fran-
vande Krijg

Uit dit alles blijkt voldoende de aktieve rol, die onze voorvader Jacobus Van Nerum in de samenzwering heeft gespeeld.

F. DE VERZOENING

De opkomst van Bonaparte in 1799 bracht een lichte verzachting in de hervormingen. Het concordaat dat in 1801 tussen Kerk en Staat tot stand kwam, herstelde de vroegere eredienst. De Pastoor kreeg twee Onderpastoors toegezegd, maar de kapittels bleven afgeschaft. Te Hoegaarden zou de Besloten Tijd echter tot 1804 aanslepen, want Burgemeester J.B. Van Autgaerden bleef er als "Commissaire du Directoire" steeds het hoge woord voeren, ofschoon hij en enkele andere Fransgezinden met de vinger werden gewezen, omdat zij een groot deel "zwart goed" hadden opgekocht.

In 1800 was er ondanks alles toch een huwelijk tot stand gekomen tussen Jean Bapt. Van Autgaerden junior (zoon van de Republikeinse agent) met zijn nicht Françoise Van Nerum (dochter van Jacobus), maar deze verbintenis kreeg niet het gewenste gevolg. De familie Van Autgaerden zou zich verzet hebben tegen dit huwelijk, dat op politieke grond scheen te berusten, om hun nakomeling voor de oppositie te winnen.

Men diende te wachten tot op 16 Pluvisse An XII (4.2.1804) bij de dood van de Republikeinse burgemeester, alvorens alles weer normaal werd. Toen volgde zijn zoon Jean Bapt. (x Françoise Van Nerum) hem op, die bijgestaan werd door Adjunct-meier Arnold Adams uit Nerm. Het waren meer bezadigde mannen die onder invloed van Jacobus Van Nerum werkten. Vanaf dit ogenblik nam de Besloten Tijd te Hoegaarden een einde en keerde de rust weer. De dopen, huwelijken en overlijdens konden terug op officiële wijze in de parochiale registers geschreven worden, zodat de hatelijke hervormingen ophielden en het leven weer op gewoon peil werd gebracht.

Alleen de conscriptie bleef bestaan en menige jongeling moest ten strijde trekken in de rangen van de "Grande Armée". In 1805 moest ook Francis Van Nerum (jongste zoon van Jacobus), zich voor de krijgsdienst melden, maar werd door zijn schoonbroeder, de nieuwe Burgemeester Van Autgaerden vrijgesteld.

De eigenlijke samenzwering had ondertussen veel van haar vroegere kracht verloren, om in 1804 bij het nieuw burgemeesterschap volledig te verdwijnen. Dit alles laat veronderstellen dat de samenzweerders zich met hun behaalde resultaten tevreden stelden en akkoord gingen met de nieuwe bewindsploeg, waarvan de schoonzoon van Jacobus Van Nerum aan kop stond.

Op 15 Okt. 1805 overleed Deken Sweerts, die eens de grote ziel van deze samenzwering was geweest. Hij werd opgevolgd door Pastoor J. Vandeput (verwant met de Sweertsen), die de taak van de grote herder verder zette. Acht jaar lang had het verzet geduurd, waarin Jacobus Van Nerum een niet geringe rol heeft gespeeld en op zeer behendige wijze zijn doel wist te bereiken. Terecht mag hij als "de grote strijder tegen de Fransen" worden beschouwd, want de overgebleven schriften hieromtrent spreken boekdelen.

(vervolgt)

ART. 151 : RAADSVERGADERING VAN 14 APRIL 1962.

- 1° Gouden Bruiloft : Hulde werd gebracht aan Leon Van Nerum en Clemence Vandermolén voor hun 50e huwelijksverjaaring. Gelegenheidstoespraak door Arthur Van Nerum (Hoeg.) en overhandiging van een passend geschenk door de Ouderdomsdeken.
- 2° Studiebeurs : Arthur Van Nerum (Hoeg.) en Hubert Van Nerum (Evere) tot "Collateurs" verkozen om bij de Commissie der Studiebeurzen over de fondaties der kinderen te waken.
- 3° Familieprijskamp : Vertrouwen verleend aan Hubert Van Nerum voor het afsluiten van de prijskamp en het aankopen der prijzen.
- 4° Orde van verdiensten : Een Orde zal ingesteld worden om de verdienstelijke leden te belonen, die door hun toewijding en medewerking de bloei der gilde verzekeren.

4.

- 5° Jeugdkring: Reglement ter heroprichting goedgekeurd. Werden verkozen tot Hoofdonitor Arthur Van Nerum (Hoeg.) en tot Adjuncte Anita Van Nerum (Hoeg.). Een mededelingsblad voor de jongeren; getiteld "Onze Jeugd is onze toekomst", waarin elke bedrijvigheid van deze kring, zal periodisch naar de aangeslottenen worden gestuurd.
- 6° Unie der getrouwden: Reglement goedgekeurd. De met deze Unie aangeslotten leden zullen eveneens ten gepaste tijde een mededelingsblad ontvangen, waarin alle bijzonderheden hieromtrent staan vermeld en getiteld "Recht Vooruit". Zodoende kan "Familijschoon" een zuiverder genealogisch en biografisch karakter nastreven.
- 7° Aansluiting van nieuwe stammen: Door het vorderen der stamboomopzoeken konden aanverwante stammen van ons geslacht buiten Hoegaarden worden ontdekt. De Raad bepaalde de egentuele toetredingsvoorwaarden van deze afstammelingen tot de Gulden Lelie. Tezien de gilde een zuivere Hoegaardse instelling is, zullen de leidende bestuursfuncties steeds door de nakomelingen van de Hoegaardse stamvertakking worden bekleed en werd vetorecht (op basis van 2/3 stemmen) verleend aan het Hoofdtrio van de Gilderaad. Voornoemde stammen kunnen nochtans hun oudste vertegenwoordiger en hun gezwoorenen in de Familieraad laten opnemen. Al deze beslissingen zullen in de nieuwe gildestatuten aangebracht worden.

ART. 52 : FAMILIENIEUWS

Vieren deze maand hun geboortedatum :

Charles Hennus (VII/2) °1 mei 1879 (83 j.)
 Ludo Van Nerum (IX/13) °6 mei 1951 (11 j.)
 Josée Van Nerum (VIII/25) °8 mei 1937 (35 j.)
 Andrée Van Autgaerden (VIII/18) °8 mei 1929 (33 j.)
 Alfons Van Calster (VIII/10) °10 mei 1921 (41 j.)
 Karel Van Nerum (VIII/13) °13 mei 1929 (33 j.)
 Anna Meunier (docht. v. VIII/7) °15 mei 1945 (17 j.)
 Hilda Collin (docht. v. VIII/3) °17 mei 1947 (15 j.)
 Yvan Boets (VIII/25) °18 mei 1937 (25 j.)
 Maria Van Nerum (VIII/7) ° 22 mei 1920 (42 j.)
 Jan Van Nerum (IX/19) ° 23 mei 1951 (11 j.)
 Liesbeth Van Nerum (IX/26) ° 24 mei 1953 (9 j.)
 Erwin Hacour (zoon v. VIII/9) ° 25 mei 1961 (1 j.)
 Katelijne Van Nerum (X/0) °29 mei 1961 (1 j.)

Vieren hun huwelijksverjaaring :

Albert Meunier en Maria Van Nerum (VIII/7) x 6 mei 1944 (18 j.)
 Maurice Van Nerum en Rosa Emanuel (VIII/16) x 8 mei 1940 (22 j.)
 Robert Van Nerum en Bertha Herinckx (VII/15) x 15 mei 1926 (36 j.)
 Jules Van Nerum en El. Flossy (VII/14) x 16 mei 1936 (26 j.)
 Const. Troch en Mathilde Van Nerum (VIII/2) x 24 mei 1947 (15 j.)

Wij gedenken onze dierbare afgestorvenen

Cath. Aerts (IV/12) + 9 mei 1867 (79 j. oud)
 Albertine Dumont (IV/11) + 12 mei 1867 (79 j.)
 Elodie Van Nerum (VI/3) + 24 mei 1879 (27 j.)
 Alph. Van Nerum (VI/11) + 31 mei 1904 (63 j.)

Art. 153 : STUDIEBEURS VAN DEKEN H. PEETERS (vervolg van art. 148)
Herstel der beursstichting :

De talrijke protestbrieven vanwege Henri Van Nerum (burgemeester te Hoegaarden van 1808 tot 1812) gericht aan de Prefect van het Dyle Departement, tegen de uitspraak van 1807, bleven onbeantwoord zodat de betrokken families zich verbitterd moesten onderwerpen aan de beslissing van Parijs.

Na de val van 't Franse Keizerrijk brak met het nieuw ingetreden Hollands bewind een gunstig oogenblik aan, om de oude beursstichting in alle eer en luister te doen herstellen. Jacobus Van Nerum (79 j.) en Jean Seerts, krachtig gesteund door Burgemeester Ph. De Zangré (x Dorothee Van Nerum), weduwe van Ant. Sweerts) en Pastoor Jacobus Sweerts (oom van Anne Elisabeth Van Nerum en opvoeder van Past. J. Vandeput), waren de grote animators van deze nieuwe poging. Op 6 Febr 1817 stuurden zij een protestnota naar de Minister van Openbaar Onderwijs te Brussel, waarin zij het eeroovend toeëigenen der familiegronden door de Franse Republiek breedvoerig verklaarden en ten eerste aandrongen op het herstel der oude stichting.

De zaak kreeg een lang beslag maar uiteindelijk op 13 Febr. 1819 werd alles, mits enkele tijdsaanpassingen, weer zoals vroeger hersteld. Onderstaande officiële akte bekrachtigde het geding.

Arrêté de rétablissement

Le 13 février 1819

Lecture ayant été faite :

- 1° De l'arrêté royal du 26 décembre 1818 qui ordonne le rétablissement des anciennes fondations de bourses et attribue au Ministre de l'instruction publique, dell'industrie nationale et des colonies, le droit de le prononcer dans le cas où la volonté des fondateurs est encore susceptible d'être suivie :
- 2° Du testament en date du 12 décembre 1739, par lequel Henri Peeters, alors doyen du district de Hougaerde, a créé deux bourses pour étudier en humanités, philosophie, droit ou médecine.
- 3° De deux déclarations en date du 26 février 1817, du receveur des domaines à Tirlemont, constatant que les quatre bonniers cinquante verges de terre situés à Hougaerde, et affectés à cette fondation sont possédés par l'administration des domaines.
- 4° Du rapport de la commission des bourses, du 12 février 1819 :

Il a été résolu :

Article Premier

- Les deux bourses fondées le 12 décembre 1739 par Henri Peeters, doyen du district de Hougaerde, chacune pour étudier pendant 10 ans en humanités, philosophie, droit ou médecine, sont rétablies de la manière voulue par l'acte de fondation.

Article 2.

- Conformément à la volonté du fondateur, le curé de Hougaerde conjointement avec les deux plus proches neveux du fondateur se trouvant dans les cinq degrés de parenté avec celui-ci, et à défaut de ces derniers, conjointement avec le mayeur et le premier échevin de Hougaerde, tous trois ayant voix égale, auront la collation de ces bourses et l'administration des biens qui y sont affectés.

6.

Article 3.

- Ils conféreront ces bourses conformément aux dispositions de l'acte de fondation, et pour en jouir, quant aux humanités, dans un des collèges ou athenées royaux, et pour l'étude de la philosophie, du droit ou de la médecine, dans une des universités du royaume.

Article 4.

- Les biens de cette fondation seront administrés d'après les règles et le mode établis pour tous les biens d'établissements publics, et ne pourront être loués que par voie d'adjudication publique.

Article 5.

- Ces administrateurs rendront annuellement compte de leur administration au commissaire du district de Louvain.
Le compte lui sera remis en double minute dont l'une après qu'il aura arrêté ce compte, sera transmise par lui en conformité de l'article 8 de l'arrêté royal du 26 décembre 1818 à la députation des Etats du Brabant méridional.

Article 6.

- Expéditions de la présente résolution ainsi que le testament et copie du testament de Henri Peeters seront adressés au Gouverneur du Brabant méridional pour, après avoir été transcrits conformément à l'arrêté du 26 décembre 1818 et aux instructions ministérielles du 28 janvier suivant, dans le registre à ce destiné, tenu au greffe des Etats de cette province, être transmis :
 - 1° une expédition et la copie du testament au commissaire du district de Louvain ;
 - 2° une expédition et le testament au curé de Hougaerde, pour lui et ses co-administrateurs et collateurs des bourses.
- Invitation sera faite au ministre des finances de vouloir bien donner les ordres nécessaires pour que, suivant l'article 3 dudit arrêté royal, les biens affectés aux bourses dont il s'agit, soient remis sans retard à ces administrateurs et collateurs.

Le Ministre,
A.R. FALCK

- - -

Hiermede waren de gronden terug in 't bezit van de "fundatie" gekomen en vonden de belanghebbende familijs zich verheugen in de behaalde overwinning, want niet het minste viel aan te merken op deze akte van herstel. Het Hollands Bewind had de hatelijke beslissing der Fransen vernietigd en de laatste wensen van Deken H. Peeters volledig hersteld. Gedurende 15 jaar, namelijk van 1804 tot 1819 was de beursstichting verloren gegaan, maar nu kwam zij opnieuw ten goede aan de wettige rechthebbenden. Pastoor Jacobus Sweerts werd tot Proviseur aangeduid, wijl Jacobus Van Nerum en Jean Sweerts als collateurs optraden.

Uit nagelaten familieschriften vernemen wij de namen van onze bloedverwanten, die vanaf dit oogenblik van de fundatie hebben genoten (Allen behoorden tot de 3e generatie der gerechtigden (overeenstemmend met de 5e generatie van onze stamboom).

De uitverkorenen waren :

- Charles Van Nerum (V/5bis) °1803, later Pastoor te Gottechain, heeft vermoedelijk genoten van 1819 tot 1826.
- Jean Bapt. Van Nerum (V/6) ° 1808, later geneesheer te Hoeg.; bekam de studiebeurs vanaf 1829 tot 1833.
- Justinus Van Nerum (V/10) °1816, later geneesheer te Leffinge, genoot van de beurs van 1837 tot 1844.
- Edwardus Van Nerum (V/20) °1829, later Bestuurder van het Wezenhuis te Hoeg. heeft vermoedelijk een beurs bekomen van 1840 tot 1848.

Hieruit blijkt voldoende dat een der beurzen bestendig in onze familie bleef.

(vervolgt).

Maandelijks uitgave n° 27 van de zomermaand (juni) 1962.

FAMILIESCHOON

GENEALOGISCH - EN BIOGRAFISCH FAMILIETIJDSCRIFT
VAN HET OUDE HOEGAARDSE GESLACHT VAN NERUM

FAMILIE-UITGAVE : VAN NERUM : MAQUISSTRAAT, 44 EVERE

Art. 154. Stb. III/6 : Jacobus Van Nerum en Cath. Van Autgaerden
(vervolg van art. 150)

G. Jacobus' aandeel in het gildeleven

- Onze voorvader Jacobus heeft ook in de familiegilde een zeer belangrijke rol gespeeld. Op 16 Sept 1778 richtte hij samen met zijn broeders de confrerie der Gulden Lelie op, waarin hij tegelijkertijd de functies van onderdeken en secretaris waarnam.

Het volgend jaar, op 22 juli, was hij tegenwoordig bij het planten van de familieboom op het Madelonsveld (zie art. 77 § 9) en op 14 Nov 1781 begiftigde hij zijn stamvertakking met een wapenschild, dat op zijn nakomelingen is overgegaan (zie art. 121 § 6).

In 1788 droeg hij zijn ambt van secretaris-griffier der gilde, op zijn neef Jean Henri Van Nerum. (Stb. IV/4), over, zoon van Joannes I, die de ouderdom van 23 J. had bereikt.

- Bij de komst der Fransen in 1794 werden de corporaties en gilden verboden, waardoor alle openbare plechtigheden werden opgeheven, zodat de familie nog slechts in stilte bij haar ouderdomsdeken bijeen kwam. Deze toestand zou tien jaar duren en gekenmerkt worden door de geheime samenzwering tegen de Republiek.

In 1797 overleed Joannes I en werd als ouderdomsdeken door Jacobus opgevolgd, die deze titel gedurende 27 j. in alle waardigheid zou dragen.

Op St Gorgoniusdag van 1803 vierde de gilde haar 25 jarig bestaan. Ter gelegenheid van deze heuglijke gebeurtenis richtte Jacobus, in de tuinen van zijn ~~nieuwe~~ woonst in de Nieuwstraat, een groot openluchtmaal in.

- Enkele maanden later in 1804 nam de Besloten Tijd te Hoegaarden een einde en werd de Gulden Lelie in haar vroegere luister hersteld. Jacobus hield er aan deze heropstanding op bijzondere wijze te gedenken. Een St Corneliuskapel, vooraf door de Mombaarvader Deken Joannes Sweerts gewijd, werd aan de Madelonsboom gehangen.

Op 15 Okt 1805 overleed hun mombaarvader en werd vervangen door Henricus Van Nerum (Stb. III/2) ex-pastoor van Kortemark en oudste breeder der gildestichters, die wegens zijn voortdurende afwezigheid, in 1778 aan de titel van ouderdomsdeken had verzaakt ten voordele van zijn broeders Joannes en Jacobus.

- In 1807 werd de studiefundatie van Deken H. Peeters, die sedert 1804 door de Fransen was toegeëigend, verbeurd verklaard en als "zwart goed" openbaar verkocht. Onmachtig moest Jacobus dit onrecht laten gebeuren, maar zon innerlijk op middelen om de fundatie terug in 't bezit te krijgen, want ingevolge de "XII Verzoeken" der gilde, stond hij immers verantwoordelijk voor het in goede staat houden der studiefundaties van de kinderen.

In 1808 werd Henri Van Nerum (Stb. IV/2), heef van Jacobus, tot Burgemeester van Hoegaarden verkozen, ter vervanging van Jean Bt. Van Autgaerden junior. Hiervan maakte Jacobus gebruik om de "Gulden Lelie" opnieuw onder de wettelijke bescherming van de gemeente te stellen en om protest aan te tekenen tegen het verbeurd verklaren der studiegronden. Maar wat vermoocht hij tegen de Franse overheersers en de beslissingen van Parijs ?

2.

- In 1815 kwam Napoleon ten val en nam het Franse regiem voor goed een einde. Samen met de familiegetrouwen daalde Jacobus in de crypte der kerk neer om er een ingetogen hulde te brengen aan de laatste rustplaats der voorouders en bloedverwanten. Dit geschiedde ook wellicht om de Heer te danken van het Franse juk verlost te zijn, dat toch zo schadelijk op onze familie had ingewerkt.

- Nadat de Hollanders het bewind hadden overgenomen, stelde Jacobus zich aan het hoofd van een protestcommissie om de herstelling der studiefundatie te bewerken. In 1819 werd hun moeite eindelijk beloond en kwamen de gronden terug in 't bezit der vroegere rechthobben. Jacobus Van Nerum werd tot "Collateur" der stichting verkozen.

Met dit heuglijk resultaat eindigde de bedrijvigheid van Jacobus I als ouderdomsdeken der gilde, want in 1824 overleed hij en werd door Heer Henri, de gewezen Burgemeester, opgevolgd.

H. Overlijden.

- Op 13 Nov 1823 te 7 uur 's morgens, was Cath. Van Autgaerden in de ouderdom van 78 j. in haar huis in de Nieuwstraat overleden. De aan-gifte werd gedaan door haar-zoon Jean Baptist en schoonzoon Pierre Evrard (f⁹). Drie maanden later, namelijk op 29 februari 1824 te 8 uur 's morgens, stierf haar echtgenoot Jacobus Van Nerum in de ouderdom van 86 j. Zijn dood werd aangegeven door zijn zoon Jean-François en schoonzoon Pierre Evrard (f¹⁰). Op dat ogenblik waren al hun kinderen gehuwd of naar het klooster gegaan.

- Uit de memorieschriften vernemen wij dat Jacobus op zijn sterf-hed, een kleinnood droeg als kostbare herinnering aan zijn dierbare moeder Barbe Sweerts, wijs rood zijn vingers de paternoster van zijn vader hing. De voetsbetekenende woorden die hij zo vaak aan zijn kinderen herhaald had bleven bewaard en luiden als volgt: "Steeds heb ik U een grote liefde toege-dragen en U de schoonheid van onze familie geleerd. Vergeet nooit dat gij tot een geslacht behoort van mannen, die een grote rol hebben gespeeld. Onteert U nooit door broedertwisten en volgt steeds de wijze raad der anderen.

* Jacobus Van Nerum werd begraven op de rijkemansgrond (grande pelouse), wijs op zijn grafsteen de afbeelding van het gekwartilleerd wapen-schild prijkte, dat hij in 1781 aan zijn stamvertakking had geschonken. Dit blazoen schijnt na zijn dood op zijn jongste zoon Jean-François te zijn over-gegaan, die het in 1839 ten minste in 't bezit had.

De ouderlijke woning in de Nieuwstraat werd onder de kinderen van Jacobus verdeeld en ingekocht door zijn dochter Françoise en schoonzoon Jean Bapt.

Van Autgaerden junior. Vanaf dit ogenblik ging dit prachtig herenhuis op de familie Van Autgaerden over.

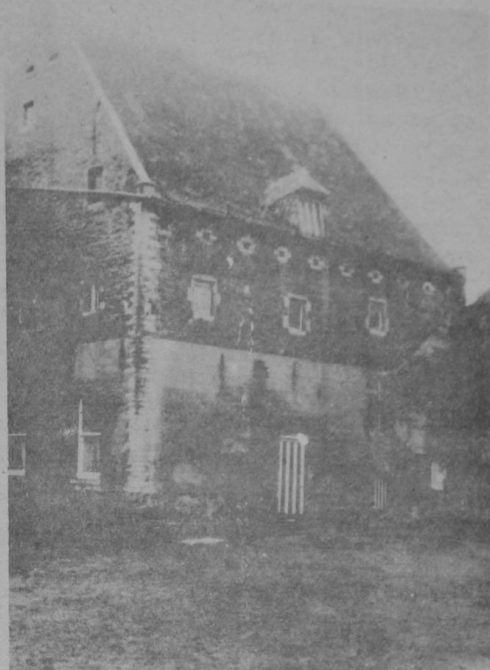
- Met Jacobus Van Nerum verdween de man die eens aan het hoofd der Gulden Lelie heeft gestaan en tot de samenzwering tegen de Fransen had behoord. Met fierheid, zouden zijn nakomelingen het gerhaal van hun voor-vader te horen krijgen en zijn voorbeelden volgen.

Paa Kobe, zoals hij door zijn afstammelingen werd genoemd, was 5 voet groot, had bruine haren en wenkbrauwen, blauw grijsachtige ogen, rode neus, middel-matige mond, gewone kin, rond voorhoofd, eerder mager gebruind aangezicht, licht gemerkt door lidtekens der pokziekte (SGL/Hoeg. Reg 4214 n° 94, 431 en 852).

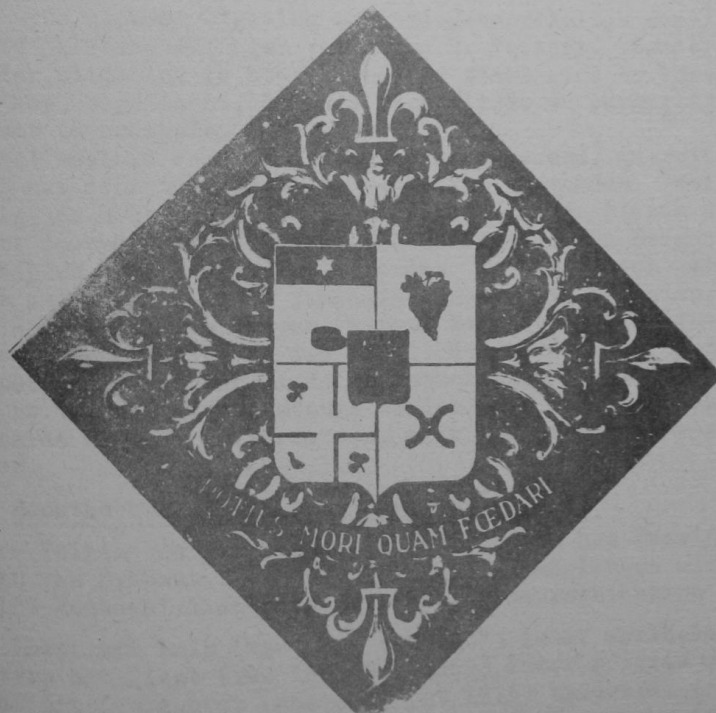
ROUWDICHT AAN JACOBUS VAN NERUM

"Uw graf ligt onder de oude toren
bezongen door de Engelenkoren,
't is daar dat uw gebeente rust
door 'n voorbeeldig leven gesust,
de bomen ruisen er en bidden
wijs de lelie bloeit in hun midden
Zo daalt op ons Uw zegen neer
die ons de weg wijst naar de Heer".

160 bis

de oude woonst van Jacobus Van Nerum in de
Nieuwstraat

Wedsamenstelling van het wapenschild van
Jacobus Van Nerum

Art. 155. : De studiebeurs van Deken H. Peeters (vervolg van art. 153)

Voorstel tot beursverhoging.

- Tot 1860 verliep alles normaal, maar op 1 maart van datzelfde jaar richtte de toenmalige collateur Henri Lintermans ('1801 zoon van Jean Henri Lintermans x Anne Barbe Van Nerum stb. IV/13), een aanvraag tot de bevestigde overheid om het aantal bestaande studiebeurzen van twee op drie te brengen. Hierdoor wilde hij meer rechthebbenden in de mogelijkheid stellen, om van de stichting te kunnen genieten. Hij staafe zijn gerzoek door te verklaren dat de beurzen in 1841 elk 151,6 f. bedroegen, wyl zij in 1860 tot 384,16 f. waren gestegen. Zodende verzocht hij drie beurzen uit te keren in plaats van twee, die na afrekening der administratiekosten, nog elk 263,07 f. zouden bedragen, een som die hij als voldoende beschouwde om in de studies der kandidaten te verhelpen.

- Zijn bedoeling was goed maar de toenmalige Proviseur der fundatie, Eerw. Heer Deelen, Pastoor van Hoegaarden, hield zich hardnekkig vastgeklampt aan het oorspronkelijk testament van Deken H. Peeters en weigerde in zijn uitspraak van 22 mei 1860 op het verzoek van Lintermans in te gaan. Zulke viel echter niet in de smaak der betrokken families, die zich achter Lintermans schaarden, om tegen de weigering beroep aan te tekenen. Maar dit beroep zou slechts aanleiding geven tot verdere verwikkelingen met noodlottige afloop.

Tusschenkomst van de Staat.

- De ontstane menigverscheiden te Hoegaarden boden aan de Staat een gunstige gelegenheid, om onder het voorwendsel "alle conflicten en misbruiken te vermijden", een nieuwe wetgeving op de studiebeurzen uit te vaardigen.

Bij K.B. van 22 okt. 1865 werd beslist alle verantwoordelijkheid inzake beheer der fundatie, toe te vertrouwen aan de Provinciale Commissie voor Studiebeurzen van Brabant.

- Maar zulks betekende niets minder dan een schending van art. 2 der akte van herstel van 1819, want voortaan zou het "Provisieurschap" aan de Pastoor van Hoegaarden worden ontnomen, wyl ook de Meier en de Schepenen na het uitsterven der 5^e generatie, nooit de functies van "Collateurs" konden bekleden. Alleen de twee naaste verwanten mochten tot aan deze fameuze 5^e generatie als "Collateurs" in de Provinciale Commissie blijven zetelen.

- De nieuwe wetgeving was ontegensprekelijk een flagrante inbreuk op de laatste wilsbeschikkingen van Deken H. Peeters. Zonder zich aan de grondbeginselen der stichting te storen, had de Staat zich op behendige wijze het medezeggenschap toegelukkigend, door de geestelijke en burgerlijke overheden uit Hoegaarden uit te schakelen.

Maar tegen dit besluit werd noch beroep aangetekend, waaruit blijkt dat de "Collateurs" met de nieuwe regeling van zaken instemden. Wellicht dachten zij de overwinning te hebben behaald, maar schijnen zich hierin deerlijk te hebben vergist, want door de uitschakeling van de Pastoor van Hoegaarden, belandde het proviseurschap en beheer der studiegronden in handen van buitenstaanders, die zich meer en meer met de rijke fundatie begonnen te bemoeien.

- Het conflict tussen Pastoor Deelen en Henri Lintermans dient echter gezien in het licht van die tijd. Hoegaarden was op dit ogenblik in twee kampen verdeeld: enerzijds de Katholieken en anderzijds de opkomende liberalen. De toenmalige collateurs werden door deze laatsten meegesleept, om zich tegen de Pastoor te verzetten, maar hebben hierdoor slechts hun eigen graf gedolven.

Rechthebbenden uit de 4^e generatie.

- Volgens de jaarregisters 1860/75 van het Provinciaal Bestuur der studiebeurzen van Brabant, hebben volgende afstammelingen uit de 4^e generatie van "Catherine Peeters' kindtkinderen" van de beursstichting genoten.

- Theophiel Lowet uit Iuik (van 1864 tot 1867) later apotheker ;
- Emiel Peeters uit Diest (van 1868 tot 1869) later notaris ;
- Henri Lowet uit Neerhinter (van 1869 tot 1874) studeerde in de rechten ;
- Arthur Putsys uit Hoeg., schoonzvader van Not. Heuninckx (van 1871 tot 1873) later Notaris.

- 4.
- Henri Eduard Lintermans uit Hoeg., zoon van de Collateur, (in 1875) laatste jaar humaniteiten;
 - G. Rondas uit Schaerbeek, (in 1875) humaniteiten.

- In 1860 bedroeg elke beurs 384,16 F., wyl de volledige stichting in 1872 de som van 913,75 F. bereikte. Hiervan werd door de Staat 113,75 F. afgetrokken voor algemene administratieve onkosten, zodat elke beursstudent toch nog 400 F. toebedeeld kreeg.

Benoeming van een nieuwe collateur.

- In 1875 kwam een plaats van "Collateur" vrij, dewelke betwist werd tussen Charles Frederic Stas uit St. Truiden en Henri Eduard Lintermans (zoon van de vorige Collateur Henri Lintermans) die ondanks zijn 28 jarige ouderdom pas zijn humaniteiten op het Collège te Tienen had beëindigd en, als gemeentesekretaris van Goetsenhoven en andere gemeenten was aanvaard.

Uit onderstaand ministerieel besluit blijkt dat laatstgenemde in 1876 de functie toegezegd kreeg.

Arrêté Ministériel nommant un collateur

le Dir. 2° Bur. n° 295

Bruxelles, le 18 mars 1876

Le Ministre de la Justice,

- Vu les publications annonçant la vacance de l'une des places de collateur de bourse de la fondation Peeters;
- Vu les requêtes en date du 11 et du 13 décembre 1875, par lesquelles les sieurs Henri Edouard Lintermans, secrétaire communal à Hougearde et Charles Frédéric Stas, négociant à Saint-Trond, sollicitent l'obtention des dites fonctions;
- Vu les avis du collège des collateurs parents, de la commission des bourses d'étude du Brabant et de la députation permanente du conseil de la même province en date du 17, du 21 et du 25 février 1876;
- Vu l'article 51 de la loi du 19 décembre 1864 et l'article 15 de l'arrêté royal du 19 juillet 1867.

Arrête :

Article unique :

- Le sieur Henri Edouard Lintermans, secrétaire communal à Hougearde, est admis à titre de parent et sauf le droit des tiers, en qualité de collateur des bourses de la fondation Peeters prémentionnée.
- Le gouverneur de la province de Brabant est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Le Ministre,

De Lantsheere

- De benoeming van Lintermans was op normale wijze verlopen, aan de hand van ingediende stambomen. Henri Eduard Lintermans (°1847) was inderdaad de zoon van Henri Lintermans °1801 x Marie Cath. Stockmans, de kleinzoon van Jean Henri Lintermans x Anne Barbe Van Nerum °1768 en de achterkleinzoon van Franciscus Van Nerum °1740 x Cath. Lowet (Stb. III/7), zodat hij zijn rechten liet gelden als rechtstreekse afstammeling uit de 4° generatie.

- Anderzijds was Charles Frederic Stas geen afstammeling, maar slechts een aangetrouwde. Hij was namelijk x met Marie Barbe Putzeys, dochter van Henri Putzeys x Josephine Vandertaelen °1803, kleindochter van Pierre Hubert Vandertaelen °1767 x Barbe Sondervorst en achterkleindochter van Pierre Vandertaelen x Anne Cath. Sweerts °1740, die op haar beurt de dochter was van Henri Hubert Sweerts °1716 (broeder van Barbe Sweerts) x Anne Barbe Van Osmael. Zodoende kon hij geen aanspraak maken op de functie van "Collateur".

- De vijfde en laatste generatie der rechthebbenden

- Tot de laatste generatie die geroepen werd, om van de beurstichting van Deken Peeters te genieten, behoorden :

- Aug. Rondas uit Waver (van 1882 tot 1896) medecijnen
- JB Fortenis uit Hoeg. °1870 (van 1885 tot 1895) filosofie
- Etienne Camille Stes uit Hoeg. °1884 (in 1895) humaniteiten. De beurs werd hem echter ontnomen omdat hij tot de 6^e generatie behoorde.
- Gorgon Van Richstal uit Hoeg. °1882 (van 1895 tot 1900) humaniteiten.
- Ach. Julien Van Nerum uit Hoeg. °1881 (van 1896 tot 1899) humaniteiten te Tienen en Geldenaken.

- Laatstgenoemde is onze huidige ouderdomsdeken en was de laatste naamdrager van ons geslacht en wettige afstammeling van "Cath. Peeters' kindt-kinderen", die geroepen werd om van de beursfundatie te genieten. Het feit dat de aanvragen door stambomen dienden gestaafd, waarvan de meesten konden teruggevonden worden, heeft onze opzoekingen ten zeerste vergemakkelijkt en is tevens het schoonste bewijs, dat onze voorouders zeer goed vertrouwd waren met de kennis van hun geslacht.

De staat der goederen in 1888

- Op 31 Dec. 1888 werd een staat der goederen opgemaakt, om de jaarlijkse renten der stichting te herzien. De 4 percelen (in 't totaal 3 Ha 98 are 40 ca) brachten een rente op van 410 f., terwijl een kapitaal van 14.100 fr (geldbelegging van de overige 92 are 60 ca uitgezet op Staats- en gemeentekrediet), nog een jaarlijkse interest van 423,5 f. opleverde. (1) Gezamenlijk maakte dit 833,5 f., vermindert met 78 f. voor de kerkelijke diensten (zie testament) en 55,4 f. algemene onkosten, zodat er nog 700 f. overbleef, hetzij 350 f. per beurs.

- In 1860 bedroeg elke beurs nochtans 384,16 f., die vanaf 1872 vermeerderden tot 400 f., om in 1882 te wlinken tot 350 f., terwijl de beursstudenten in 1896 nog slechts 295 f. bekwamen. Wat valt hierover te denken? Hebben de gronden en het uitgezet kapitaal vanaf 1882 bestendig in waarde verloren of waren de algemene onkosten verhoogd? Het is hier echter ons doel niet de staat der fondsen na te gaan, maar wel onze rechten te doen eerbiedigen. Nochtans mag hier wel de vraag worden gesteld, zou het niet beter geweest zijn dat Henri Lintermans zich in 1860 met Pastoor Deelen had verzoond, in plaats van de stichting in handen van de Provinciale Commissie te laten overgaan? Gedane zaken nemen echter geen keer en de rechthebbende families moesten zich aan de wetten onderwerpen.

- Deze staat van goederen werd goed en echt verklaard op 22 mei 1889, door de HH. Ch. Beckers en Barbiaux, Voorzitter en Sécrtaris van de Prov. Comm. voor studiebeursstichtingen van Brabant.

Het noodlottig besluit van 1897.

- Naar (onverklaarbare) wens van Deken H. Peeters, mochten de rechtstreekse afstammelingen van zijn zusters' kinderen, slechts van de stichting genieten tot de 5e generatie inbegrepen, zodat alle latere nakomelingen uitgeschakeld werden.

Deze generatie eindigde met Ach. Julien Van Nerum en Gorgon Van Richstal, waarop de Provinciale Commissie op 13 februari 1897, ingevolge het testament, een K.B. liet verschijnen (Staatsblad van 19.2.1897) ter herziening en wijziging van de akte van 1819 en der nieuwe wetgeving van 1865. Dit besluit luidde als volgt:

- "Stichting Hendrik Peeters: Uitbreiding van de kring der geroepenen. Bij KB van 13.2.1897 worden geroepen tot het genot van de beurzen (2 in getal) der stichting van Deken Hendrik Peeters, bij ontstentenis van de afstammelingen, uitsluitend tot en met het vijfde geslacht van Cath. Peeters, zuster van de stichter, de jongelingen geboren te Hoegaarden; zonder ouderdomsvoorwaarden, die de vereiste studiën doen".

- Hiermede werd definitief een einde gesteld aan het genot voor de latere nakomelingen van ons geslacht, maar het besluit van 1897 was een wraakroepende schennis van het oorspronkelijk testament. Primo; in het testament was er wel sprake van "Catherine Peeters' kindtkinderen tot de 5e generatie inclus" maar niet kortweg "tot en met het 5e geslacht van Cath. Peeters" hetgeen slechts de 4^e generatie van de "Kindtskinderen" uitmaakt, waarvan er in 1897 zeker geen enkele meer zou opdagen.

(1): Deze geldbelegging kwam voort van de verhuizing der 4 buidel aan t Spaant, gekocht zijnde tussen 1865 en 1888.

6.

Secundo ; in het testament stond uitdrukkelijk vermeld "aan kinderen van Hoegaarden gebortigh" en zeker niet "aan jongelingen" alleen.
Tertio ; Deken Peeters had voor deze kinderen de ouderdom bepaald "aut. sijnde viertien jaren tot 24 jaren" en dus niet "zonder ouderdomsvoorwaarden". Dit laatste punt kan nog over het hoofd worden gezien, maar de vorige twee zouden en zullen nog veel stof doen opwaaien.

- En met dit noodlottig besluit werd eveneens aan de naaste verwanten, het "Collateursrecht" ontnomen, zodat de Prov. Comm. van Brabant het volledig toezicht op de fundatie verwierf.

Het is echter een belangrijk feit om vast te stellen, hoe de Commissie zich uitdrukkelijk en soms te stipt aan het testament heeft gehouden, als het om de uitschakeling der afstammelingen en naaste verwanten ging, terwijl in 1865 in tegenstelling ditzelfde testament niet werd nagevolgd, om aan de Pastoor van Hoegaarden het Provisieusrecht te ontnemen.

-- Maar in beide gevallen was de bedoeling duidelijk, het Provinciaal bestuur wilde namelijk de alleenheerschappij bekomen, los van elk storend inmengen der rechthebbende families.

Geen enkel protest werd tegen deze testamentsvervalsing ingediend, omdat onze familie gilde rond dit tijdstip reeds mank liep, zodat de enkele overgebleven familiegetrouwen, zich deemeedig aan het Koninklijk Besluit moesten onderwerpen.

Betwisting om de eerste beurs.

- In 1899 was de beurs van Ach. Julien Van Nerum vrijgekomen en nog ditzelfde jaar opnieuw toegekend aan Etienne Camille Stes, die reeds in 1895 de beurs op onrechtmatige wijze had bekomen, door zich destijds als afstammeling uit de 5^e generatie te laten doorgaan, wijl hij in werkelijkheid tot de 6^e behoorde.

- Hij was inderdaad geboren in 1884 als zoon uit het 1e huwelijk van Denis Stes x Marie Louise Thirion (°1861), kleinzoon van Emile Thirion (°1829) x Antoinette Dewaet; achterkleinzoon van J.Ch. François Thirion x Julie Anne Lowet (°1808). Deze laatste was op haar beurt de dochter van Jean François Lowet (°1774) x Barone Thérèse T'Serclaes, de kleindochter van Henri Lowet x Marie Anne Sweerts (°1740) en de achterkleindochter van Servaes Sweerts (°1713 broeder van Barbe) x Cath. Arg. Sweerts. Dus wel degelijk de 6e generatie. De onrechtmatigheid lekte uit en de beurs werd hem in 1895 ontnomen, om aan Gorgon Van Rickstal te worden toegekend (zie hoger in de 5^e generatie der Rechthebbenden).

- Maar in 1899 beriep hij zich op het KB van 1897, waardoor de jongelingen te Hoegaarden geboren, tot het genot geroepen werden. In deze hoedanigheid kreeg hij andermaal de beurs toegekend. Deze toekenning gaf op 8.11.1900 echter aanleiding tot een hevig protest vanwege de uit zijn functie ontheven collateur Henri Eduard Lintermans, die de beurs opeiste ten voordele van zijn zoon René °1888, die nog tot de 5e generatie behoorde. De Commissie die voorgoed wilde gedaan maken met de betrokken families, schond haar eigen besluit en weigerde op het verzoek van Lintermans in te gaan.

- Terzelfdertijd had ook Arthur Van Hagendoren °1883 protest aangezekend tegen Stes, door te beweren dat hij meer behoefte had en "van betere wille en verwaght" was en liet zijn hoedanigheid van "jongeling te Hoegaarden geboren" gelden, maar ook dit verzoek werd afgewezen zodat Etienne Camille Stes de fel betwiste beurs behield tot in 1909 om in de philosophie te studeren. Nadien ging zij over op zijn halfbroeder Aug. Ferdinand Stes ° Hoeg. 1898, die zijn humaniteiten uitzat tot 1921. (1).

- En steeds ging de Prov. Commissie verder inbreuk te plegen op haar eigen wetgeving, daar de volgende kandidaat Guill. Lemmens was °1899 te Bost, (sedert 1882 zelfstandige gemeente geworden), zodat hij niet kon beschouwd worden "als jongeling te Hoeg. geboren". Maar voor de zoveelste maal werd het besluit met de voeten getrapt, waardoor Lemmens de beurs tot in 1924 behield.

Eindelijk kwam zij op wettige wijze ten goede aan een jongeling uit Hoeg. namelijk aan Jozef Vander Velpen °1905 (onze huidige nombaarvader), die er tot in 1926 van genoot, om in zijn theologische studiën te verhelpen

(vervolgt)

"(1) deze was de zoon van Denis Stes xx Maria Wiket, zodat hij niet uit de V Geslachten sproot".